

Protitankové zálohy armády a frontu

Plukovník Zdeněk Šik

Všechny soudobé pozemní armády mají ve výzbroji různé typy protitankových zbraní a prostředků, které umožňují ničit tanky na poměrně značné vzdálenosti i při bezprostředním boji zblízka. Protitankové řízené střely značně prodloužily hranice účinného ničení tanků, moderní protitankové bezzákluzové zbraně spolehlivě ničí tanky na střední vzdálenosti i při boji zblízka.

Nasycenost vševojskových svazků a útvarů organickými speciálními protitankovými prostředky (určenými výhradně k ničení tanků a jiných obrněných cílů) však vzhledem k jejich prvořadému úkolu nemůže být nikdy tak vysoká, aby jenom tyto prostředky byly samy schopny plnit úkoly protitankové obrany bez využívání jiných zbraní a prostředků. Proto k úkolům PTO jsou široce využívány organické tankové jednotky a útvary, zejména i chemické jednotky.

I za těchto podmínek musí být na důležitých směrech hlavního úderu protivníka vždy zabezpečeno posílení PTO vševojskových svazků a svazů zásahy protitankových záloh divizí, armád, popřípadě frontu. Zvýšit dosavadní počty speciálních organických PT prostředků u vševojskových útvarů a svazků by bylo neúčelné. Pro plnění jejich hlavního úkolu je nasycenost PT prostředky dostatečná, spolu s využitím tanků zabezpečuje i plnění dočasného obranného úkolu. Na směrech, kde se protivník podaří dosáhnout převahy a proniknout do hloubky naší sestavy, nebo k přehrazení mezer v sestavě, vzniklých účinky jaderných úderů bude vždy nutné mít k dispozici mobilní a dostatečně silnou protitankovou zálohu, zejména na stupni armády a frontu.

Dosavadní základ PTZ na stupni armády i frontu tvoří útvary klasického protitankového dělostřelectva, zesílené ženijními zatarasovacími jednotkami. Přes značnou palebnou sílu i účinnost při ničení tanků, je jedním z hlavních nedostatků těchto PTZ nedostatečná manévro-

vací schopnost. Při pohybu jsou převážně vázány na komunikace, jejichž uvolnění pro rychlý manévru na ohrožený směr bude v bojové situaci vždy složité. Klasické protitankové dělostřelectvo (tažené) po zasazení a zavázání se do boje má rovněž značně omezené možnosti manévru na bojišti. Rychlý zásah PTZ neumožňuje ani nejnútnejší ženijní práce pro částečné zakopání a krytí děl i obsluh, čímž se jejich zranitelnost značně zvyšuje.

Takto složená PTZ není schopna samostatně bez součinnosti s jinými jednotkami (tanky a zejména motostřeleckými jednotkami, vybavenými ručními zbraněmi pro ničení živé síly i tanků) po delší dobu zadržet silná úderná uskupení protivníka, nebo je dokonce zničit. Zásobovat tuto PTZ, zejména municí, je značně složité, poněvadž je v péči nadřízeného štábu (armád, front) a od příslušných zásobovacích míst značně vzdálena.

V soudobém boji a operaci nelze vyloučit, že se protivník podaří s využitím účinků jaderných úderů, rychle proniknout především tankovými uskupeními mezerami v sestavě vojsk a to značnou rychlostí do poměrně velké hloubky. Zastavit a zničit tato úderná uskupení vyžaduje vždy nejen přeskupit síly, ale i rychlý zásah PTZ. Rychlost zásahu PTZ může být za takové situace rozhodující.

Aby PTZ armády nebo frontu mohla splnit podobný úkol (který bude pro její činnost v soudobém boji typický), musí být zabezpečena především její vysoká manévrovací schopnost jak při přesunu, tak i v boji. Při tom musí mít dostatečnou palebnou sílu k ničení tanků od přístupů až po boj zblízka. Prvořadý požadavek na vysokou manévrovací schopnost může být splněn tím, že vybavení PTZ prostředky pro pohyb mimo komunikace nebo pro převoz vzduchem. Pohyb mimo komunikace by vyžadoval u většiny PT prostředků samohybnou trakci, která však není vždy pro všechny prostředky ekonomická a má i určité nevýhody. Neeko-

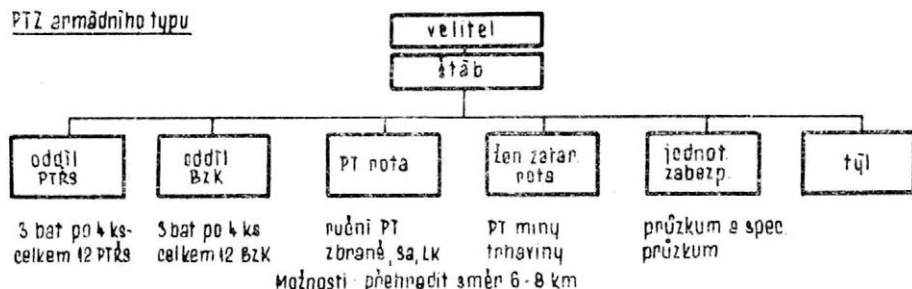
nomická je především u klasického protitankového dělostřelectva (jako typ samohybného dělostřelectva), kdy vyřazení nebo porucha motorové části znamená současně vyřazení zbraně. Samohybná trakce značně zvyšuje váhu zbraně, omezuje množství vezených zásob munice i technické bojové vlastnosti zbraně (vyšší palebná výška, malý odměr apod.). Rychlost pohybu na komunikacích se podstatně nezvyšuje. Pro bezzákluzové kanóny a protitankové řízené střely, při jejich využití v rámci PTZ armády a frontu, by samohybná trakce rovněž nepřinesla převažující výhody. Výhodná je na druhé straně pro tyto zbraně, pokud jsou organicky včleněné na stupni vševojskového útvar a svazek.

Klasické protitankové dělostřelectvo nepředstavuje v soudobých podmínkách operace i vývoji bojové techniky perspektivní protitankový prostředek. Novější PT prostředky (PTRS, BzK i ruční PT zbraně) jsou podstatně lehčí, rozměrově malé, s vysokou manévrovací schopností na bojišti. Normální dopravní vozidlo může

převézt současně několik zbraní. Bez zvláštních úprav jsou schopny i přepravy vzduchem (vrtulníky). Pokud jde o požadavek dostatečné palebné síly, převyšují PTRS klasická PT děla větší účinnou dálkou ničení, ničivým účinkem v cíli a při dobré vycvičenosti obsluhy i přesností palby. Jejich nedostatkem je, že nemohou být použity při boji zblízka a na krátkou vzdálenost. Proto musí být při zasazení doplňovány palbou BzK a ručních PT zbraní. Technické podmínky umožňují střelbu přímo z vozidla nebo z palebného stanoviště na terénu. Prozatím není vyřešeno jejich použití přímo z vrtulníků, což však není úkol technicky neřešitelný. Palba PTRS tvoří v soudobých podmínkách základ PTO. Bezzákluzové kanóny a ruční PT zbraně pro svoji značnou účinnost, vysokou manévrovací a schopnost ničit tanky od středních dálek až po boj zblízka, jsou nutným doplňkem palby PTRS.

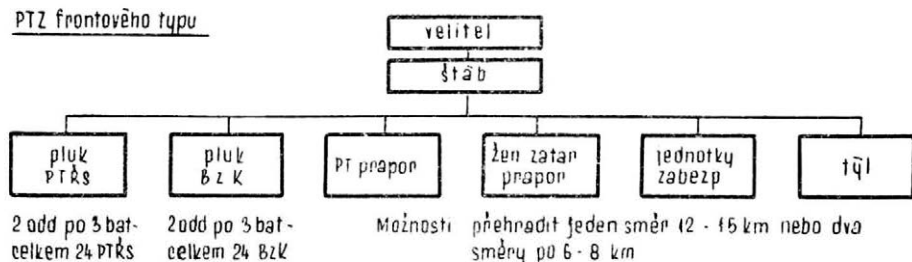
K zabezpečení prvořadého požadavku na PTZ, tj. vysoké manévrovací schopnosti, je nejperspektivnější vybavit PTZ lehkými a účinnými PT zbraněmi různých

PTZ armádního typu

Obr. 1

PTZ frontového typu

Obr. 2

typů. K jejich převozu a přesunutím mimo boj používat běžné typy dopravních vozidel, schopných částečně i pohybu mimo komunikace. V případě potřeby rychlého zásahu počítat s přepravou vzduchem (vrtulníky). Vybavit PTZ organickými vrtulníky by nebylo ekonomické. K přepravě jedné baterie PTRS (6 kusů) počítáme 4–6 vrtulníků (podle počtu munice a nejnútnejších vozidel pro manévry na bojišti) k přepravě jedné baterie BzK za stejných podmínek 3–4 vrtulníky. Vrtulníky je výhodné použít i pro další zásobování PTZ municí.

I nadále nutno počítat se zesílením PTZ ženijními zatarasovacími prostředky a jednotkou pro radiační a chemický průzkum. Geografické podmínky pravděpodobného válčiště (členitost a pokrytost terénu) vyžadují mít v PTZ zbraně různého typu, vzájemně se doplňující. Tím by byla zabezpečena i dostatečná palebná síla PTZ.

V podstatě by PTZ armádního a frontového typu měla být organizačně složena z jednotek (útvárů) PTRS a BzK, doplně-

ných jednotkou vybavenou ručními zbraněmi pro ničení živé síly i tanků a ženijní zatarasovací jednotkou (viz obr. 1 a 2). PTZ tohoto typu by byla v určitém smyslu vševojskovým útvarem, schopným po určitou dobu i samostatně plnit obranný úkol, popřípadě i zničit slabší síly protivníka. Zesílení vševojskových svazků při odrážení a ničení silného úderného uskupení protivníka by znamenalo podstatné posílení PTO na daném směru v časově velmi krátkých lhůtách.

Rovněž na stupni divize by měla být výzbroj PTZ založena na PTRS a BzK. Vybavení PTZ klasickým PT dělostřelectvem i na tomto stupni je v soudobých podmínkách zastaralé a nevýhodné.

Navrhovaná organizace a výzbroj PTZ armádního a frontového typu, charakterizovaná vysokou manévrovací schopností a značnou palebnou silou, odpovídá současným požadavkům reagovat na rychle se měnící situaci na bojišti. Vševojskový velitel by měl v rukou velmi účinný prostředek PTO k řešení kritických situací.